

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Qvæstiones Morales Selectiores De Lege Interna Et Externa

discussæ, ac Resolutæ, & in duos Libros divisæ, In quibus, propositis casibus, prima quædam principia, ad plurimas alias Qvæstiones similes resolvendas perutilia, subinde examinantur

De Lege Externa

Beati, Gabriele

Augustæ Vindellicorum, 1729

VD18 80376800

13 An lex obliget ad præueniendum impedimentum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39888

vita periculo partem exponere propter bonum commune totius, cum bonum commune, semper privato præponderet. *Vasq. par. 2. dub. 161. cap. 3.*

19 Secundò; Excommunicatum vitandum, si, metu mortis, pœnitentiæ Sacramentum administret, mortaliter peccare, quia exercet actionem intrinsecè malam; absolvens enim sine iurisdictione, intentat actum Sacramentalem inualidum, quod est directè contra reuerentiam debitam Sacramentis. *Suar. de cens. dub. 6. sect. 3. n. 3.*

Tertiò; Carthusianum, aut alium 20 Voto abstinentiæ à carnibus obstrictum, imminente vitæ periculo, carnibus vesci posse. Tum quia Votum non obligat cum tanto incommodo, & in voto subintelligitur hæc conditio, nisi carnum comestio fuerit vitæ necessària; hæc enim conditio requiri videtur, vt Votum sit prudens; Tum quia nulla est causa abstinendi à carnibus tempore tantæ necessitatis, & aliunde quilibet propriæ vitæ confulere tenetur. *Azor. to. 1. lib. 5. cap. 6. quæst. 6.*

Q V A E S T I O XIII.

An lex obliget ad præueniendum impedimentum.

C A S V S.

1 **T**ITIO impositum fuerat præceptum de soluenda pensione suo Pensionario intra sex menses, sub pœna excommunicationis. Ille autem, quamuis, toto primo mense, soluere possit, & prævideret, se post sex menses fore impotentem ad soluendum, illo mense soluere noluit; post sex menses vero, non potuit. Quæritur; Vtrum in excommunicationem inciderit.

SUMMARIVM.

- 2 Pensionem, ob impotentiam, non soluens, censuram videtur non incurrere.
- 3 Sicut non incurreret, si præuidisset mortem Episcopi præcipientis.
- 4 Et sicut, qui ante meridiem, discedit à loco, vbi festum celebratur, sacro non audit.

- 5 Et sicut, qui dat operam venationi, excusatur à ieiunio.
- 6 Et sicut, qui mane excommunicationem incurrit, excusatur à sacro audiendo.
- 7 Lex obligat ad remouenda impedimenta, & ad ponenda media necessaria.
- 8 Præcepta positiua, ad quæ media obligent.

K 2

10 Pen-

- 10 Pensionem non soluens, peccauit, & incidit in censuram.
- 11 Voluntario se reddidit impotentem ad soluendum.
- 12 Præceptum obligans ad finem, obligat etiam ad media.
- 13 Impotentia malitiosè assumpta, non excusat.
- 14 Episcopi præceptum vrgebat.
- 15 Et erat quasi negatiuum de solutione ulterius non differenda.
- 16 Pensionarius non peccasset, si ante tempus soluendi, præceptum cessasset.
- 17 Non fuit exemptus ab onere præcepti.
- 18 Tenebatur, se non reddere impotentem.
- 19 Quilibet reddens se impotentem ad seruandum præceptum, peccat.
- 20 Pensionarius soluere tenebatur, antequam fieret impotens.
- 21 Non eodem tempore peccauit, ac incidit in censuram.
- 22 Ponens impedimentum executioni præcepti, peccat contra præceptum.
- 23 Et qui ob pila ludum non ieiunat, contra præceptum ieiunij.
- 24 Secus, qui ex officio laborat, quamuis labore non necessario.

RATIONES DVBITANDI.

2 AD modum obligandi proprium legis, reducitur quoque; an lex obliget ad præueniendum impedimentum; videtur enim non obligare; & consequenter, Titium, ob pensionem, ex impotentia, non solutam, in excommunicationem non incidisse. Ita Tabiena, Verbo, Excommunicatione 5. c. 1. num. 35. Sotus in 4. d. 22. quest. 1. ar. 2. Henriq. c. 18.

num. 4. & de Missa c. 25. num. 11. Azor. par. 1. lib. 1. c. 28. quest. 9. Auila par. 2. c. 5. d. 5. d. 1. Sayrus lib. 1. c. 18. num. 40.

Primò; quia, si Titius præuidisset, ante sex menses moriturum Episcopum, qui tulit præceptum, non soluendo in excommunicationem non incidisset; non enim peccasset, non soluendo primo mense, quia præceptum pro illo tempore non vrgebat, neque non soluendo, in fine sexti mensis, quia tunc præceptum amplius non obligasset; expirasset enim morte Episcopi præcipientis. Ergo, neque incidit non soluendo primo mense; tunc enim non tenebatur ex vi præcepti, neque in fine sex mensium, quia tunc, propter impotentiam, non obligabatur.

Secundò; quia, qui summo mane reperitur in loco, vbi, ex speciali Episcopi præcepto, celebratur dies festus localis, si sit inde discessurus, & ante meridiem peruenturus ad locum, vbi festus illud non celebratur; non peccat, sacrum non audiendo ante discessum, quia præceptum, tunc non vrget; tempore vero, quo vrgebit, ille non erit amplius in loco, in quo obligat. Ergo similiter Titius non peccauit contra præceptum, ante impedimentum non soluendo, quia præceptum pro illo tempore non vrgebat, neque non soluendo post sex menses, quia tunc erat impotens, & consequenter legitime impeditus; præceptum autem non obligat impotentes.

Tertio; quia, qui in die ieiunij dat operam venationi, quamuis præuideat, se propterea fore impotentem ad ieiunandum, non ieiunando, non peccat, quia censetur.

cenſetur legitimè impeditus, & præceptum ieiunij legitimè impeditos non obligat. Sed etiam Titius in fine ſexti menſis, ſupponitur fuiſſe legitimè impeditus ob impotentiam. Ergo, non ſoluendo primo menſe, quamuis præuideat, ſe fore impotentem in fine ſexti menſis, non peccauit, & conſequenter, neque incidit in excommunicationem. Si enim Venator licitè venationem ponere poteſt, quamuis præuideat, illam impedituram obſeruantiam ieiunij, cur Titius primo menſe licitè ſolutionem omittere non poterit, quamuis præuideat, ſe deinde fore impotentem, & conſequenter impeditum ad præcepto obtemperandum.

6 Quartò; quia, qui, die feſto, mane antequam audiat ſacrum, percutit Clericum, præuidens, fore, vt illud deinde, propter excommunicationem audire non poſſit, non peccat contra Miſſæ præceptum, illam ante Clerici percuffionem non audiendo. Ergo à fortiori, non peccauit Titius contra Epilcopi præceptum, primo menſe non ſoluendo; ideo enim Clerici percuffor, Sacrum, ante Clerici percuffionem non audiendo, non peccauit contra præceptum Miſſæ audiendæ, quia, tunc ſacrum audire non tenebatur, tempore verò ſequenti, erat legitimè impeditus; ſed etiam Titius, primo menſe ſoluere non tenebatur, & in fine ſex menſum erat, ob impotentiam, legitimè impeditus. Ergo, neque Titius peccauit contra Epilcopi præceptum; ideoque in excommunicationem non incidit.

7 Quintò; quia Titius, primo menſe non ſoluendo, numquam fecit contra præceptum; Non enim fecit contra præ-

ceptum, primo menſe, quia præceptum non obligabat pro primo menſe, ſed ſolum poſt ſex menſes; neque fecit contra illud, poſt ſex menſes; quia, cum eo tempore eſſet impotens, præceptum tunc, illum non obligabat. Si autem non fecit contra præceptum, neque incidere debuit in pœnas per præceptum impoſitas.

NOTABILIA.

ADuertendum eſt primò; Legem, eo ipſo, quod obligat ad aliquid ponendum, ſimul etiam obligare ad ea omnia impedimenta remouenda, & media ponenda, quæ ad rem præceptam ponendam ſunt neceſſaria. Præceptum enim obligans ad Sacrum audiendum, ſimul obligat, ad eo tempore non ludendum, & ad eundem ad Eccleſiam. Quia ludus eſt impedimentum ad Sacrum audiendum, & iter ad Eccleſiam eſt medium neceſſarium. Lex autem præcipiens finem, media ſimul præcipere cenſetur. Ad hæc tamen impedimenta remouenda, ac media ponenda, non omnes leges æqualiter obligant; Nam præcepta naturalia, ſicut omninò, & in quibuſcumque circumſtantijs obligant ad rem præceptam ponendam, vel omitendam, ita per ſe obligant ad omnia prorfus impedimenta remouenda, & ad omnia media neceſſaria ponenda. Vnde Confellarius, Iudex, & Aduocatus addiſcere tenentur, quæ ad rectam ſui officij executionem ſunt neceſſaria, & remouere impedimenta, quæ obſtare viſa fuerint; præſcribens enim abſolutè finem, etiam media ad illum neceſſaria præſcribere debet. At verò, præcepta poſitiua, ſicut non

K 3 obli-

obligant absolutè, sed solum, quando, sine graui incommodo impleri possunt; ita non obligant ad omnia, prorsus media ponenda, quæ ad eorum executionem aliquo modo necessaria videntur, nec ad omnia impedimenta remouenda, sed ea solum, quæ sine graui incommodo poni, vel remoueri à nobis possunt; obligatio enim ad media similis esse debet obligationi ad finem, cum ex eà oriatur. Imo Legislatores humani regulariter censentur habere voluntatem obligandi solum sub conditione, quod quis liber sit, & expeditus; sic enim præceptum ieiunij obligat solum, posito quod quis legitime impeditus non sit.

9 Aduertendum est secundò; Etiam præcepta positiua obligare ad ponenda ea media, quæ per se, intrinsecè, & ex natura rei, ad eorum executionem sunt necessaria, & ad ea impedimenta remouenda, quæ eidem executioni, per se, & ex natura rei, obstant. Sic enim præceptum obligans ad horas Canonicas recitandas, obligat ad non proijciendum Breuiarium; & qui die festo se inebriat præuidens, hanc ebrietatem illi fore impedimentum ad sacrum audiendum, dum se inebriat, peccat contra Ecclesiæ præceptum, quia apponit impedimentum per se obstandum executioni præcepti; Ad alia vero impedimenta remouenda, ac media ponenda, magis, vel minus obligant, prout magis, vel minus obligant ad finem; Hoc autem, ex consuetudine, ac modo, quo præceptum est receptum, colligi poterit. *Sanch. lib. 1. in dec. cap. 15. num. 4.* His positis.

RESOLVTIO.

10 **H**istamen non obstantibus Respondeatur; Titium, primo mense non

soluendo, mortaliter tunc peccasse; elapso vero sexto mense, etiam in excommunicationem incidisse. *Suarez disp. 20. sect. 2. num. 16. Filliuc. tract. 11. cap. 8. quest. 8. num. 243. Lessius lib. 2. c. 15. d. 8. num. 50 & c. 16. d. 1. num. 23. & lib. 4. cap. 2. d. 6. num. 44. Reginaldus lib. 9. num. 206. Molina disp. 754. Vasquez d. 10. de restitut. d. 1. Bonacina d. 2. de legib. quest. 8. pun. 1. num. 9. & cæteri fere omnes communiter.*

Primò; quia, non soluendo, peccauit contra Episcopi præceptum; pecuniam enim expendendo, voluntarie se reddidit impotentem ad soluendum deinde, elapso termino constituto. Sicut ergo, qui initio diei, proijciendo Breuiarium in mare, se reddit impotentem ad officium ea die recitandum, peccat contra præceptum officij recitandi; ita Titius, pecuniam libere expendendo, sicque se reddendo impotentem ad pensionem, tempore debito, soluendam, peccauit contra Episcopi præceptum, & consequenter, elapso termino, incidit in excommunicationem, quia tunc solum, exterius præcepti omissionem consummavit, siue posuit externam omissionem sub excommunicatione prohibitam, quamuis antecedenter illius omissionis causam posuerit, & tunc propriè peccauerit.

Secundò; quia præceptum, obligans ad aliquem finem, obligat simul ad non ponenda voluntarie impedimenta ad illum finem; præceptum enim recitandi officium Diuinum, obligat simul ad non proijciendum Breuiarium in mare; & præceptum audiendi Sacrum, obligat etiam ad non reddendum se directe impotentem ad illud audiendum; sed Titius, pecu-

pecuniam expendendo, reddidit se voluntariè impotentem ad soluendum tempore debito. Ergo fecit contra obligationem præcepti; ideoque in eius penas merito incidit. Impotentia enim, quæ voluntariè incurritur, assumitur potius, quam incurratur, ideoque non excusat à culpa.

13 Tertiò; quia, si impotentia voluntariè assumpta, esset sufficiens ad excusandam præcepti transgressionem à culpa, sequeretur, quod etiam impotentia malitiosè assumpta, esset sufficiens; quod enim sit assumpta malitiosè, vel sine malitia, eius naturam non mutat, nec rationem impedimenti; sicut, infirmitas, quia est, ex se, sufficiens ad excusandum ab auditione sacri in die festo, est sufficiens, siue fuerit contracta culpabiliter, & per intemperantiam, siue inculpabiliter, & casu; quia modus illam contrahendi, eius naturam non mutat. Si autem impotentia malitiosè assumpta sufficeret ad præcepti transgressionem excusandam à culpa, vnusquisque malitiosè à cuiusvis præcepti obligatione se subtrahere posset, sicque vim legis effugere, siue potius eludere; quod sine maxima legum, & boni communis perturbatione concedi non potest. Ne ergo concedamus, Titium, impunè, totam pecuniam malitiosè expendendo, vel donando, vel consumendo excommunicationis vim euasisse, dicendum est, eum in excommunicationem incidisse. Quod autem dicitur de malitia, dicendum videtur etiam de graui negligentia; hæc enim æquiualeat malitiæ, & censetur dolus præsumptus, & interpretatiuus.

14 Quarto; quia præceptum Episcopi de

pensione, intra sex menses soluendà, ante istos sex menses, non fuit suspensum, nec eius obligatio cessauit; causæ enim, ob quas præceptum latum, sub conditione intra certum terminum implendà, suspenditur, aut cessat, sunt, aut voluntas directæ præcipientis, cum ab illa maxime pendeat; aut mors, vel amissio iurisdictionis eiusdem, cum præceptum expiret morte, vel naturali, vel Ciuili Præcipientis, sicut mandatum morte Mandantis; Episcopus autem, nec mortuus est, nec iurisdictionem amisit, nec præceptum reuocauit. Ergo, elapso sex mensium termino, statim obligauit Titium alias non legitimè, quia voluntariè, impeditum, ac impotentem. Cum igitur huic obligationi Titius non satisfecerit, peccauit contra præceptum, ac fuit contumax, ideoque excommunicationem incurrit.

Quintò; quia Episcopi præceptum de pensione, intra certum terminum, soluendà, erat quasi negatiuum, solutionem ultra terminum præfixum non differendi; terminus enim ille, non erat designatus ad finiendam obligationem, sed ad differendam executionem vsque ad illum, & non ultra, cum præceptum restitutionis, & solutionis debiti, ex natura sua semper obliget. Huiusmodi autem præceptum, cum intra terminum præfixum, ex quacumque causà, non impletur, non propterea extinguitur, sed semper obligat, ne solutio ulterius differatur. Cum ergo Titius, intra terminum præfixum, pensionem non soluerit, non propterea, elapsis sex mensibus, ab eius obligatione liberatus est, sed potius obligari cœpit ad soluendum quam pri-

num, siue ad solutionem non ulterius differendam; Et contra hanc obligationem fecit, ob impotentiam voluntariam, non soluendo, ideoque merito excommunicationem incurrit.

OBIECTIONVM SOLVTIO.

16 **A**d rationes autem in contrarium, facile ex dictis patet responsio. Ad primam enim respondetur; fore, vt Titius non peccasset, non soluendo, si ante sex menses elapsos, Episcopus fuisset mortuus; quia, tunc cessasset præceptum ante terminum præfixum ad obligandum. At in nostro casu præceptum non cessauit, nec Titius habuit causam illum sufficienter excusantem.

17 Ad secundam similiter respondetur; Eum, qui à proprio territorio recedit, per recessum eximi ab onere, & obligatione legis, quæ in territorio, ad quod tendit, non obligat. At Titius præuidens fore, vt post sex menses, esset impotens ad soluendum, non fuit exemptus ab onere præcepti; præceptum enim illum obligabat, vt, quocumque tempore moraliter posset, intra sex menses, pensionem debitam solueret. Cum ergo posset primo mense, tunc illum soluere tenebatur, & non soluendo peccauit.

18 Ad tertiam respondetur. Primò, à multis negari antecedens. Secundò, adhuc dari disparitatem; nam, qui venationi laboriosæ dat operam, præuidens fore, vt ob nimiam corporis defatigationem ieiunare non possit, excusari potest à peccato contra ieiunij præceptum, quia venatio non est causa per se, sed solum per accidens fractionis ieiunij, ra-

tione, scilicet laboris annexi; Vnde præceptum ieiunij illam non prohibet, cum non sit cum ieiunio incompossibilis. At impotentia, est causa per se solutionem omittendi; est enim cum solutione incompossibilis; & ideo præceptum obligans ad solutionem, obligat etiam ad non reddendum se impotentem ad soluendum; & hanc obligationem Titius violauit, pecuniam primo mense expendendo, siue reddendo se impotentem ad soluendum tempore debito.

Ad quartam; negatur antecedens; 19 Qui enim, die festo, mane Clericum percutit, præuidens fore, vt, propter excommunicationem, in quam incidet ipso facto, Sacrum audire non possit, peccat etiam contra præceptum audiendi Sacrum, quia voluntariè se reddit impotentem ad sacrum audiendum; sicut, qui mane projicit Breuiarium in mare, voluntariè reddit se impotentem ad officium eo die recitandum; ideoque peccat contra præceptum obligans ad horas canonicas recitandas.

Ad quintam respondetur; Titium fecisse contra Episcopi præceptum, non soluendo primo mense, quia præceptum obligabat ad soluendum, quocumque tempore intra sex menses moraliter posset. Titius autem videbat, se alio tempore mortaliter non fore potentem ad soluendum, quam primo mense. Ergo tunc soluere tenebatur; & ideo non soluendo peccauit.

COROLLARIA.

Colligitur ex dictis primò; Titium non eodem tempore contra Episcopi præce-

præceptum peccasse, ac in excommunicationem incidisse. Statim enim, ac aduertit, se futurum postea impotentem ad soluendum, & culpabiliter non soluit, factus est reus culpæ, ac obligationis ad excommunicationem incurrendam; eam tamen solum in fine termini sex mensium præscripti contraxit, quia, tunc solum posuit externam solutionis omissionem, sub excommunicatione prohibitam. Eam autem contraxisset, etiam si factus impotens ad soluendum, de omiſſa solutione doluisset, quia ad censuram incurrendam, non requiritur, vt quis tunc peccet, sed satis est, præsciuisse, & peccasse, ac fuisse contumacem in causâ, *Suarez. d. 20. sect. 2. num. 16.*

22. Secundò; Eum, qui vespere ante diem festum comedit cibum, ex quo præuidet die sequenti impediendum ob infirmitatem, a Sacro audiendo. Mortaliter peccare contra Ecclesiæ præceptum de Sacro audiendo. Quia non minus tenetur impedimentum hoc remouere, quam somnum, vel ludum tempore, quo Sacrum est audiendum. Ratio enim dicit, vt, quando vrget præceptum, vel proxime est, vt vrgeat, remoueantur, quæ eius executionem impediunt. Cum vero præceptum adhuc non vrget, & est adhuc remotum, tunc tanta non videtur dari obligatio impedimenta remouendi.

Tertiò. Eum similiter, qui die ieiunij vult ludere ludo pilæ, vel alio labore non necessario, neque honesto occupari, ex quo sequatur defatigatio, ac ieiunij violatio; mortaliter peccare non ieiunando, sicut mortaliter peccat, qui die festo, tempore quo audiendum est Sacrum, vult ludere. Quia non minus in vno casu, quam in alio ponitur impedimentum executioni præcepti per causam, cuius positio, ex nullo capite, honestatur.

Quartò. Non peccare eum, qui die ieiunij ex officio laborat, vel peregrinationem aliquam facit, aut aliud opus honestum, vel pium exercet, quamuis sciat se inde reddi impotentem ad ieiunandum; quia hæc impedimenta, ex consuetudine, & communi sensu Doctorum, ac Fidelium, absque culpa apponi possunt. Imò hæc, non tam sunt impedimenta, quam causæ excusantes: præceptum enim ieiunij non obligat laborantes, quamuis labore non necessario, alioqui ieiunare tenerentur etiam Agricola, Fabri lignarij, & Ferrarij, ac Diuites, qui, sine vilo incommodo illa die à labore cessare possent, quod tamen est contra consuetudinem, & communem Doctorum sensum, ac praxim Fidelium. *Io. Sanchez. d. 54. sect. num. 14.*

